

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

RZECZOWNIK czy PRZYMOTNIK?



OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Dlaczego przekład Księgi Psalmów autorstwa Jana Kochanowskiego nosi nazwę „Psałterz DAWIDÓW”, a nie „Psałterz Dawidowy”, ewentualnie „Psałterz Dawida”? Skąd ten rzeczownik w dopełniaczu akurat liczby mnogiej (przecież Dawid był jeden)? Musimy zacząć od tego, że forma DAWIDÓW w tym połączeniu to WCALE NIE JEST dopełniacz liczby mnogiej imienia Dawid, tylko archaiczna postać przymiotnika utworzonego od tego imienia. Pierwotne, rzeczownikowe, krótkie formy przymiotnika odnajdujemy w najstarszych tekstach – a także w nazwach miejscowych. Nazwa KRAKÓW to nic innego jak taki właśnie przymiotnik, tylko już pozbawiony określanego przez siebie rzeczownika: gród Kraka, czyli KRAKÓW gród (dzisiaj powiedzielibyśmy raczej: czyj? Krakowy gród), a więc KRAKÓW. Taka sama dawna, krótka, rzeczownikowa forma przymiotnika zachowała się w tytule dzieła Jana z Czarnolasu: Psałterz DAWIDÓW to to samo co Psałterz DAWIDA czy Psałterz DAWIDOWY. Ale skoro forma DAWIDÓW jest jednak przymiotnikiem, to może powinniśmy ją jakoś odmieniać (z końca KRAKÓW odmieniamy)? Dawniej takie krótkie przymiotniki miały własną odmianę. Mówiono – a przede wszystkim pisano, bo to były takie „wykwintniejsze” formy, podniosłe i eleganckie – „do piątowa domu”, „z adamowa boku”, „na domu dawidowie”, „w siemieniu abramowie”. Dzisiaj tak byśmy już nie odmienili, nie powiemy przecież „psałterza dawidowa” czy „w psałterzu dawidowie” – mimo że mówimy KRAKÓW – KRAKOWA – w KRAKOWIE. Dlatego współcześnie traktujemy formę DAWIDÓW w nazwie „Psałterz DAWIDÓW” tak, jakby to był rzeczownik w dopełniaczu i pozostawiamy w postaci nieodmienionej: „Psałterz DAWIDÓW” – „Psałterza DAWIDÓW” – w „Psałterzu DAWIDÓW”.